

Otázka spravedlnosti a přístupu k ní

Jiří Kobza

Otázka spravedlnosti a přístupu k ní je nejen teoretickým filosofickým konceptem, ale v podstatě klíčovým termínem a charakteristikou každého moderního státu. Pro většinu občanů je i, vedle osobní svobody, ekonomického zajištění a bezpečnosti, tím nejdůležitějším pro pocit jejich loajality ke státu, ve kterém žijí.

Spravedlnost v dnešní době už ale není jen záležitostí vlastního státu, ale také evropských orgánů a soudů. Spravedlnost, tak, jak je chápána občany, musí být především jasnost, logika a srozumitelnost zákonů, očekávatelnost rozhodování soudů – a hlavně, jeden metr, stejně dlouhý pro všechny občany, kteří sedí na pomyslné lavici obžalovaných či se domáhají svých práv v občanském soudním řízení. Spravedlnost také musí mít také zdravý rozum.

Každý občan má mít možnost právo znát a mít jistotu, že vždy bude rozhodováno podle práva a že v podobné věci bude rozhodováno podobně. Není možné, aby zde existovala selekce a diskriminace na základě politických, majetkových či jakýchkoli jiných kritérií – jako tomu už dnes, bohužel i v naší zemi, mnohdy je.

Evropskou Justicí i společností totiž pomalu prostupuje neuvěřitelná tolerance k porušování vlastních zákonů úřady i vládami, jak jsme viděli (a vidíme) především v záležitostech tzv. migrační krize, kdy porušování azylových a migračních zákonů, schengenské smlouvy i dublinských nařízení byly nejenom tolerovány a velebeny – ale navíc státy (a jejich představitelé), které se rozhodly je dodržovat (například Maďarsko), musely čelit sankcím a výhrůžkám.

Ruku v ruce se spravedlnost pak kráčí dějinami i současností Evropy termín právní stát. Právním státem rozumíme takový stát a takový politický režim, který je vázán svým vlastním právem, včetně mezinárodních závazků, které přijal.

Na prvním místě zde musí být vždy myšlenka primátu práva nad státem a také idea důsledné vázanosti státu psaným pozitivním právem – a odtud i právě myšlenka již zmíněné právní jistoty pro občany. Právní stát také nesmí znamenat pouze jakousi formální legalitu či její zdání zajišťující zachování pravidel, ale také, nebo možná hlavně, onu spravedlnost založenou na poznání a akceptaci nejvyšší hodnoty lidské bytosti. A potom samozřejmě také fungující a respektované instituce nabízející rámec pro její plné vyjádření.

Spravedlnost je tedy nejvyšší hodnotou právního státu. Bez jejího zohlednění by právo nemohlo nikdy sehrávat svou společenskou roli – a pokud by se s ní flagrantně rozešlo, občané by jej přestali respektovat. Bohužel, už k tomu máme pomalu nakročeno.

V posledních letech jsme totiž nepopíratelně svědky rozkladu tradičního pojetí právního státu a justičních systémů, zejména pod tlakem tzv. liberálně demokratické ideologie a politiky vrcholných orgánů Evropské unie, kdy – přestože to základní smlouvy její neumožňují – EU ingeruje do justičních záležitostí členských států, jak to vidíme třeba na příkladu Polska, kdy našim sousedům hrozí sankce jen za to, že si zcela v intencích vlastní ústavy chtějí upravit některé kritéria fungování vlastního soudnictví.

Nezávislost soudů je zde zaměňována za nedotknutelnost, sílí tlak na povýšení moci soudní nad ostatní moci ve státě – absolutně bez jakékoli odpovědnosti. V rovině praktického práva pak můžeme na vlastní oči vidět neblahé důsledky těchto trendů – jde v podstatě o podřízení výkladu práva té „správné“ politické a ideologii (opakuje se to, co jsme již zažili v 50tých letech). Jako příklad politického procesu současnosti můžu uvést soud se italským politikem Matteo Salvinim.

Odtud už je jen krůček ke koexistenci více právních řádů a systémů ve společnosti a státě – a to je konec jakékoli svobody, demokracie a hry na spravedlnost.

Příkladů je mnoho, a lze konstatovat, že tentokrát onen příslovečný mráz opravdu nepřichází z Kremlu ale ze samotného jádra EU.

V západní Evropě vidíme díky propagaci nelegální migrace, jež je sama o sobě porušováním základního práva suverénního státu rozhodovat, koho vpustí a koho nikoliv, např. neuvěřitelnou toleranci dětských sňatků a polygamie muslimů. Dokonce připouštění fungování šariátských soudů v rodinných či majetkových záležitostech tamtéž i jinde v západní Evropě.

Splňují atributy právního státu a spravedlnosti český stát a česká justice? Jako právní laik se mohu pozastavit se zvednutým obočím nad několika judikáty z posledních let, které zpochybňují víru občanů ve spravedlnost:

Například trest odnětí svobody pro řidiče Smetanu za nakreslená tykadla na volebním billboardu – a na druhé straně beztrestnost za výzvy k podřezání prezidenta Zemana od zastupitele za ODS či k pověšení poslance Ondráčka ze strany řeporyjského starosty. Pozoruhodná je i beztrestnost výroku generála Pavla o oprávněnosti bombardování Srbska, při kterém byly zabity stovky civilistů – tj. v podstatě beztrestnost schvalování genocidních praktik a

válečného zločinu.

Když už jsem u válečných zločinů, tak si připomeňme, že Vlasovci byli mezinárodním soudem uznáni a odsouzeni jako váleční zločinci za zvěrstva, která napáchali při potlačování varšavského povstání. Bojovali také v Normandii proti spojencům na straně Německa. Přesto naši justici nevadí, když jim řeporyjský starosta z ODS postaví za veřejné peníze pomník. Naproti tomu poslankyni Maříkové (SPD) stále hrozí (imunita poslance platí jen po dobu mandátu) až tři roky vězení za přirovnání nelegální migrace k šíření invazivních rostlinných druhů.

V nedávné minulosti pak trest v dolní hranici sazby za znásilnění mladé školačky nelegálním migrantem či dokonce neuvěřitelné odškodné ve výši 200 000 Kč, přiznané pro muslimského předáka Sáňku, vydavatele knihy „Základy tauhídu“, která vyzývá k zabíjení nevěřících.

Jednoznačně se zde rozšiřuje princip nerovných občanů, dělený na rovné, rovnější, méně rovné a nedotknutelné mj. i na základě náboženských kritérií, či na základě příslušnosti k nejruznějším menšinám, což jde zcela proti principu nedělitelnosti lidských práv – a proti nejvlastnějším principům právního státu jako takového. Vracíme se snad do 50. let minulého století let a do éry politických monstrprocesů?

Vážení hosté, pokud připustíme různý výklad práva pro různé skupiny obyvatel (např. jiný pro imigranty a jiný pro původní obyvatele a občany daného státu), anebo pokud připustíme paralelní existenci dvou právních systémů (místní právo vs. právo šarií), potom už se samotné základy právního státu daly do pohybu a musíme se mít velice na pozoru před tím, kam takový stát vlastně směřuje. Ten stav se totiž nazývá chaos a je nutným předstupněm totality.

To je pro nás v SPD naprosto nepřijatelné směřování. A je povinností všech poctivých politiků – i právníků – se proti němu tvrdě postavit i vymezit. Proto jsem se rozhodl zorganizovat tento seminář - abychom mohli tento vývoj diskutovat - a třeba i tyto, nejen mé, obavy vyvrátit.

Rád bych se totiž dozvěděl, vážená spravedlnosti, kde zůstala ta obyčejná lidská spravedlnost v EU i u nás? Nebo se naplní ono hořké přísloví, že k soudu se chodí pro rozsudek, nikoliv pro spravedlnost?

Moc děkuji paní inženýrce Aleně Vitáskové za pomoc a hlavně za práci, kterou v této věci – a v tomto nekončícím boji za spravedlnost proti zvlí - odvedla a odvádí.

- Konec -

